Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2012. gada 21. jūnijā*

Jaunu dalībvalstu pievienošanās — Bulgārijas Republika — Dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar kuru darba atļaujas piešķiršana Bulgārijas pilsoņiem ir pakļauta situācijas darba tirgū pārbaudei — Direktīva 2004/114/EK — Nosacījumi attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā

Lieta C-15/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgerichtshof* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 9. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 12. janvārī, tiesvedībā

Leopold Sommer

pret

Landesgeschäftsstelle des Arbeitsmarktservice Wien.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši A. Prehala [*A. Prechal*], K. Šīmans [*K. Schiemann*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents) un K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerāladvokāts N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Sommer* vārdā – *W. Rainer*, *Rechtsanwalt*,

— Austrijas valdības vārdā – *C. Pesendorfer*, pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *W. Bogensberger*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2012. gada 1. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Protokola par nosacījumiem un noteikumiem Bulgārijas Republikas un Rumānijas uzņemšanai Eiropas Savienībā (OV 2005, L 157, 29. lpp.; turpmāk tekstā – "Uzņemšanas protokols") 20. pantu, šī protokola VI pielikuma 1. punkta 14. apakšpunktu, kā arī Padomes 2004. gada 13. decembra Direktīvu 2004/114/EK par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā (OV L 375, 12. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *L. Sommer* un *Landesgeschäftsstelle des Arbeitsmarktservice Wien* (Nodarbinātības dienesta Vīnes reģionālais birojs, turpmāk tekstā – "*Arbeitsmarktservice Wien*") par tā atteikumu izsniegt nodarbinātības atļauju Bulgārijas pilsonim, kas studē Austrijā, darbam uz pusslodzi par kravas automobiļa šoferi.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Pievienošanās protokols un tā VI pielikums

3 Līgums starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Bulgārijas Republiku un Rumāniju par Bulgārijas Republikas un Rumānijas pievienošanos Eiropas Savienībai (OV 2005, L 157, 11. lpp.; turpmāk tekstā – "Pievienošanās līgums") tika parakstīts 2005. gada 25. aprīlī un stājās spēkā 2007. gada 1. janvārī.

4 Pievienošanās līguma 1. panta 3. punktā ir noteikts, ka "uzņemšanas nosacījumi un procedūra ir izklāstīta protokolā, kas pievienots šim Līgumam. Minētā protokola noteikumi ir šā Līguma sastāvdaļa".

5 Saskaņā ar Uzņemšanas protokola 20. pantu, kurš ir iekļauts tā ceturtās daļas par pārejas noteikumiem I sadaļā ar virsrakstu "Pārejas posma pasākumi":

"Šā protokola VI un VII pielikumā uzskaitītos pasākumus Bulgārijā un Rumānijā piemēro atbilstīgi minētajos pielikumos paredzētajiem nosacījumiem."

6 Uzņemšanas protokola VI pielikuma, kura virsraksts ir "[Uzņemšanas] [p]rotokola 20. pantā minētais saraksts: pārejas posma pasākumi – Bulgārija", 1. punkta 1., 2. un 14. apakšpunktā ir paredzēts:

"1. Attiecībā uz darba ņēmēju pārvietošanās brīvību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas saistīta ar darba ņēmēju pagaidu pārvietošanos, kā tā definēta Direktīvas 96/71/EK 1. pantā, Konstitūcijas III-133. pantu un III-144. panta pirmo daļu attiecībās starp Bulgāriju, no vienas puses, un katru pašreizējo dalībvalsti, no otras puses, pilnībā piemēro, vienīgi ievērojot 2. līdz 14. punktā paredzētos pārejas posma noteikumus.

2. Atkāpjoties no [Padomes 1968. gada 1. oktobra] Regulas (EEK) Nr. 1612/68 [par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Kopienā (OV L 257, 2. lpp.)] 1. līdz 6. panta, pašreizējās dalībvalstis divus gadus pēc pievienošanās dienas piemēros attiecīgo valstu pasākumus vai pasākumus, kas izriet no divpusējiem nolīgumiem, kuri reglamentē Bulgārijas pilsoņu piekļuvi šo valstu darba tirgiem. Pašreizējās dalībvalstis var turpināt šo pasākumu īstenošanu piecus gadus pēc pievienošanās dienas.

[..]

14. Iepriekš 2. līdz 5. punktā un 7. līdz 12. punktā izklāstīto noteikumu piemērošanas sekas nedrīkst būt tādi nosacījumi Bulgārijas pilsoņu piekļuvei pašreizējo dalībvalstu darba tirgiem, kas būtu vairāk ierobežojoši kā nosacījumi, kuri ir spēkā Pievienošanās līguma parakstīšanas dienā.

Neskarot 1. līdz 13. punktā izklāstīto noteikumu piemērošanu, visos laikposmos, kad tiek īstenoti attiecīgo valstu pasākumi vai pasākumi, kas izriet no divpusējiem nolīgumiem, pašreizējās dalībvalstis saistībā ar piekļuvi savam darba tirgum dod priekšroku darba ņēmējiem, kas ir dalībvalstu pilsoņi, nevis darba ņēmējiem, kas ir trešo valstu pilsoņi.

Režīms, ko piemēro Bulgārijas migrējošiem darba ņēmējiem un viņu ģimenēm, kas likumīgi dzīvo un strādā kādā citā dalībvalstī, vai citu dalībvalstu migrējošiem darba ņēmējiem un viņu ģimenēm, kas likumīgi dzīvo un strādā Bulgārijā, nedrīkst būt vairāk ierobežojošs kā tas režīms, ko piemēro trešo valstu darba ņēmējiem, kas dzīvo un strādā, attiecīgi, konkrētajā dalībvalstī vai Bulgārijā. Turklāt, piemērojot principu, ka priekšroka tiek dota Kopienai, režīms, ko piemēro tādiem migrējošiem darba ņēmējiem no trešām valstīm, kas dzīvo un strādā Bulgārijā, nedrīkst būt labvēlīgāks kā režīms, ko piemēro Bulgārijas pilsoņiem."

Regula Nr. 1612/68

7 Regulas Nr. 1612/68 1.–6. pants ir ietverti tās I daļas ar virsrakstu "Nodarbinātība un darba ņēmēju ģimenes" I sadaļā, kas veltīta tiesībām uz darbu.

8 Minētās regulas 1. pantā ir noteikts:

"1. Jebkuram dalībvalsts pilsonim neatkarīgi no viņa dzīvesvietas ir tiesības pieņemt un strādāt algotu darbu citā dalībvalstī saskaņā ar normatīviem un administratīviem aktiem, kas reglamentē minētās valsts pilsoņu nodarbinātību.

2. Viņam ir tādas pašas tiesības pieņemt citā dalībvalstī pieejamu darbu, kā šīs dalībvalsts pilsoņiem."

9 Šīs pašas regulas 2. pantā ir paredzēts:

"Visi dalībvalstu pilsoņi un darba devēji, kas darbojas kādā dalībvalstī, var, nevienu nediskriminējot, apmainīties ar darba pieteikumiem un piedāvājumiem, kā arī noslēgt un izpildīt darba līgumus saskaņā ar spēkā esošiem normatīviem un administratīviem aktiem."

Direktīva 2004/114

10 Direktīva 2004/114 stājās spēkā 2005. gada 12. janvārī, un saskaņā ar tās 22. panta pirmo daļu dalībvalstīs bija jāstājas spēkā normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, kas vajadzīgi, lai panāktu atbilstību šīs direktīvas prasībām vēlākais 2007. gada 12. janvārī. Austrijas Republika savā tiesību sistēmā šo direktīvu transponēja 2006. gada 1. janvārī.

11 Minētās direktīvas preambulas 6. apsvērumā ir noteikts:

"Viens no Kopienas rīcības mērķiem izglītības jomā ir Eiropu kopumā padarīt par augsta līmeņa mācību un arodmācību pasaules centru. Šīs stratēģijas būtisks faktors ir veicināt trešo valstu pilsoņu iespējas doties uz Kopienu mācību nolūkos. Dalībvalstu tiesību aktu tuvināšana attiecībā uz ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem pieder pie tās."

12 Šīs pašas direktīvas 7. apsvērumā ir paredzēts:

"Šajā Direktīvā migrācija, kas pēc definīcijas ir pagaidu parādība un nav atkarīga no situācijas uzņēmējas dalībvalsts darba tirgū, nozīmē abpusēju gan iesaistīto migrantu un to izcelsmes valsts, gan uzņēmējas dalībvalsts bagātināšanos, kā arī palīdz veicināt citu kultūru iepazīšanu."

13 Attiecībā uz studentu saimniecisko darbību Direktīvas 2004/114 preambulas 18. apsvērumā ir precizēts:

"Lai ļautu studentiem, kas ir trešās valsts pilsoņi, daļēji segt mācību izmaksas, tiem būtu jānodrošina pieeja darba tirgum, ievērojot šajā direktīvā paredzētos nosacījumus. Saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem nosacījumiem būtu jāievēro princips, ka studentiem ir pieeja darba tirgum; tomēr izņēmuma gadījumos dalībvalstīm jāspēj ņemt vērā savu darba tirgus situāciju."

14 Saskaņā ar minētās direktīvas 1. pantu:

"Šīs direktīvas mērķis ir paredzēt:

a) nosacījumus attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu dalībvalstu teritorijā uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā;

b) noteikumus par procedūrām trešo valstu pilsoņu uzņemšanai dalībvalstu teritorijā minētajos nolūkos."

15 Šīs pašas direktīvas 2. panta a) punktā ""trešās valsts pilsonis" ir jebkura persona, kas nav Eiropas Savienības pilsonis [EK] [l]īguma 17. panta 1. punkta nozīmē".

16 Direktīvas 2004/114 3. pantā ir paredzēts:

"1. Šī direktīva attiecas uz trešo valstu pilsoņiem, kas iesniedz pieteikumu, lai viņus studiju nolūkā uzņem attiecīgas dalībvalsts teritorijā.

[..]

2. Šo direktīvu nepiemēro:

[..]

e) trešo valstu pilsoņiem, kam saskaņā ar attiecīgas dalībvalsts tiesību aktiem ir darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statuss."

17 Šīs pašas direktīvas 7. pantā, kurš ir iekļauts tās II nodaļā par uzņemšanas nosacījumiem un kura virsraksts ir "Īpaši nosacījumi studentiem", ir noteikts:

"1. Papildus 6. pantā izklāstītajiem vispārīgiem nosacījumiem trešās valsts pilsonis, kas iesniedz uzņemšanas pieteikumu studiju nolūkā:

a) bijis uzņemts studijām augstākajā mācību iestādē;

b) sniedz attiecīgas dalībvalsts pieprasītos pierādījumus par to, ka viņam/viņai ir pietiekami līdzekļi, lai uzturēšanās laikā segtu uzturēšanās izmaksas, studiju izmaksas un ceļojumu izmaksas arī atpakaļceļam. Neskarot katra gadījuma atsevišķu izskatīšanu, dalībvalstis dara zināmu atklātībai šā noteikuma piemērošanai noteikto minimālo summu mēnesī;

[..]."

18 Direktīvas 2004/114 17. pantā, kurš ir vienīgais tās IV nodaļā ar virsrakstu "Režīms, kas piemērojams attiecīgiem trešo valstu pilsoņiem" ietvertais pants un kura virsraksts ir "Studentu saimnieciskās darbības", ir noteikts:

"1. Ārpus studiju laika un saskaņā ar noteikumiem un nosacījumiem, kas piemērojami attiecīgajam darbības veidam uzņēmējā dalībvalstī, studentiem ir tiesības tikt nodarbinātiem un veikt saimnieciskās darbības kā pašnodarbinātas personas. Var ņemt vērā stāvokli uzņēmējas dalībvalsts darba tirgū.

Vajadzības gadījumā dalībvalstis piešķir studentiem un/vai darba devējiem iepriekšēju atļauju saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

2. Katra dalībvalsts nosaka maksimāli pieļaujamo stundu skaitu nedēļā vai dienu vai mēnešu skaitu gadā šādas darbības veikšanai, ne mazāk par 10 stundām nedēļā vai līdzvērtīgu laiku, kas izteikts dienās vai mēnešos gadā.

3. Uzņēmēja dalībvalsts var ierobežot saimniecisko darbību pieejamību pirmajā uzturēšanās gadā.

4. Dalībvalstis var prasīt studentiem iepriekš vai citādi paziņot attiecīgas dalībvalsts izraudzītajai iestādei, ka tie ir iesaistīti saimnieciskajā darbībā. Viņu darba devējiem arī var uzlikt pienākumu ziņot iepriekš vai citādi."

Austrijas tiesības

19 Valsts tiesību normas, kuras veido pamatlietā piemērojamo tiesisko regulējumu, ir Likums par dzīvesvietas un uzturēšanās tiesībām (*Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz*, *BGBl.* I, 100/2005), ar kuru Austrijas tiesību sistēmā ir transponēta Direktīva 2004/114, un Likums par ārvalstnieku nodarbinātību (*Ausländerbeschäftigungsgesetz*, *BGBl.* 218/1975) redakcijā, kas bija spēkā dienā, kad tika pieņemts lēmums par atteikumu izsniegt pamatlietā apspriesto nodarbinātības atļauju, proti, 2008. gada 17. martā.

Likums par dzīvesvietas un uzturēšanās tiesībām

20 Saskaņā ar Likuma par dzīvesvietas un uzturēšanās tiesībām 64. panta 1. un 2. punktu:

"1. Trešo valstu pilsoņiem uzturēšanās atļauja studijām var tikt izsniegta, ja viņi:

1) atbilst 1. sadaļas prasībām un

2) studē vai apmeklē studiju kursus universitātē, augstākās izglītības iestādē vai akreditētā privātā universitātē un studiju kursu apmeklējuma gadījumā tie nav paredzēti tikai valodas apgūšanai. Trešās valsts pilsonis var iesniegt kādas personas vai organizācijas oficiāli noformētu garantijas vēstuli par saistību uzņemšanos.

2. Algota darba veikšanu reglamentē Likums par ārvalstnieku nodarbinātību. Šī nodarbinātība nedrīkst ietekmēt studiju kā vienīgā uzturēšanās mērķa statusu."

Likums par ārvalstnieku nodarbinātību

21 Atbilstošās Likuma par ārvalstnieku nodarbinātību tiesību normas ir šādas:

"Ārvalstniekiem piemērojamie nosacījumi nodarbinātības jomā

3. pants –

1. Ja vien nepastāv šim federālajam likumam pretēja tiesību norma, darba devējs var pieņemt darbā ārvalstnieku tikai tad, ja attiecībā uz šo personu viņš ir saņēmis nodarbinātības atļauju [..]

Nodarbinātības atļauja. Nosacījumi.

4. pants –

1. Nodarbinātības atļauja ir izsniedzama, ja situācija darba tirgū un darba tirgus attīstība pieļauj nodarbinātību un tās izsniegšana nav pretrunā būtiskām sabiedrības vai ekonomiskām interesēm, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

[..]

6. Ja tiek pārsniegts šā likuma 13. pantā federālajai zemei noteiktais maksimālais nodarbināto ārvalstnieku skaits, nodarbinātības atļaujas drīkst izsniegt tikai tādā gadījumā, ja ir izpildīti šā panta 1.–3. punkta nosacījumi un:

1) reģionālā konsultatīvā padome (*Regionalbeirat*) vienprātīgi atbalsta nodarbinātības atļaujas izsniegšanu vai

2) ārvalstnieka nodarbinātība var sekmēt viņa turpmāku integrāciju sabiedrībā, vai

3) nodarbinātība paredzēta šā likuma 5. pantā noteikto kvotu ietvaros, vai

4) ārvalstnieks atbilst šā likuma 2. panta 5. punkta prasībām, vai

4.a) ārvalstnieks ir Austrijā likumīgi un pastāvīgi dzīvojoša un nodarbināta ārvalstnieka laulātais vai neprecēts nepilngadīgs bērns (tostarp, otra laulātā bērns vai adoptēts bērns), vai

5) nodarbinātība paredzēta, pamatojoties uz starpvalstu līgumu, vai

6) ārvalstnieks ietilpst to personu kategorijā, kurām nodarbinātības atļauju drīkst izsniegt arī pēc valstī noteiktā maksimālā nodarbināto ārvalstnieku skaita pārsniegšanas (12.a panta 2. punkts).

[..]

Situācijas darba tirgū pārbaude

4. b pants –

1. Situācija darba tirgū un darba tirgus attīstība (4. panta 1. punkts) ļauj izsniegt nodarbinātības atļauju, ja uz vakanto darba vietu, kurā paredzēts nodarbināt attiecīgo ārvalstnieku, nepretendē ne rezidents, ne darba tirgū aktīvs ārvalstnieks, kurš grib un var izpildīt pieteikumā norādīto darbu atbilstoši likumā paredzētajiem nosacījumiem. No aktīvajiem ārvalstniekiem priekšroka ir dodama tām personām, kurām ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu, kurām ir izsniegta darba atļauja, apliecinājums par atbrīvojumu no darba atļaujas vai pastāvīgās uzturēšanās atļauja, kā arī [Eiropas Ekonomikas zonas] pilsoņiem (2. panta 6. punkts) un Turcijas darba ņēmējiem atbilstoši EEK un Turcijas asociācijas līgumam. Pārbaude jābalsta uz nodarbinātības atļaujas pieteikumā norādīto vakantā amata aprakstu, kam jāapmierina uzņēmuma vajadzības. Darba devējam jāiesniedz dokumenti, kas apliecina darba pienākumu veikšanai nepieciešamās izglītības vai citu īpašu kvalifikāciju esamību. [..]

Kvotas ārvalstnieku pieņemšanai darbā uz pagaidu laiku

5. pants –

1. Gadījumā, ja ir pārejošs darbaspēka trūkums, ko nevar nodrošināt ar Austrijā pieejamo darbaspēka potenciālu, federālais ekonomikas un darba lietu ministrs tiesiskajā regulējumā, kas paredzēts Likumā par dzīvesvietas un uzturēšanās tiesībām [13. pants], noteiktajās robežās ir pilnvarots ar Noteikumiem noteikt skaitliskas kvotas:

1) lai uz pagaidu laiku pieņemtu darbā ārvalstnieku konkrētā ekonomikas nozarē, profesijā vai noteiktā reģionā vai

2) lai uz īsu termiņu pieņemtu darbā ražas novākšanas strādniekus, kuriem ir tiesības iebraukt Federālajā teritorijā bez vīzas.

[..]

5. Ārvalstniekiem, kuriem ir izsniegta uzturēšanās atļauja studijām vai mācībām, nodarbinātības atļauju kvotu ietvaros, kas paredzētas šā panta 1. punkta 1) un 2) apakšpunktā, drīkst izsniegt uz laiku, kas kopumā nepārsniedz trīs mēnešus kalendārajā gadā.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

22 Prasītājs pamatlietā *L. Sommer* 2008. gada 30. janvārī lūdza izsniegt nodarbinātības atļauju Austrijā studējošam studentam ar Bulgārijas pilsonību, kurš jau vairāk nekā gadu uzturējās Austrijā, lai viņu pieņemtu darbā par kravas automobiļa šoferi ar darba laiku 10,25 stundas nedēļā un ar atalgojumu EUR 349 bruto mēnesī. Šim studentam bija jāveic nakts piegādes Vīnē.

23 Ar 2008. gada 8. februāra lēmumu *Arbeitsmarktservice Wien* minēto lūgumu noraidīja atbilstoši Likuma par ārvalstnieku nodarbinātību 4. panta 6. punkta 1) apakšpunktam. *L. Sommer* par šo lēmumu iesniedza sūdzību, norādot, ka citi darba meklētāji vienmēr ir atteikušies veikt šo darbu, jo ar šo darbu vienu pašu nevarēja nostrādāt pietiekamu stundu skaitu nedēļā vai arī tāpēc, ka šis darbs kā papilddarbs nebija savienojams ar pilna laika darbu.

24 Ar 2008. gada 17. marta lēmumu *Arbeitsmarktservice Wien* šo sūdzību noraidīja saskaņā ar kopā piemērojamajiem Administratīvā procesa kodeksa (*Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz*) 66. panta 4. punktu un Likuma par ārvalstnieku nodarbinātību 4. panta 6. punktu. *Arbeitsmarktservice Wien* šo lēmumu pamatoja, norādot, ka Vīnes federālajā zemē noteiktais maksimālais ārvalstnieku darba ņēmēju skaits, proti, 66 000, jau ir pārsniegts par papildu 17 757 ārvalstnieku darba ņēmējiem.

25 *L. Sommer* par šo lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā, kura, pirmkārt, konstatē, ka atbilstoši kopā piemērojamo Direktīvas 2004/114 1. panta a) punkta un 2. panta a) punkta noteikumu gramatiskajai interpretācijai šī direktīva neattiecas uz Bulgārijas pilsoni, jo Bulgārijas Republikas pievienošanās dēļ Eiropas Savienībai 2007. gada 1. janvārī viņam vairs nav "trešās valsts pilsoņa" statusa. Tā kā līdz šim pievienošanās brīdim Bulgārijas pilsonim kā trešās valsts pilsonim esot bijušas Direktīvā 2004/114 paredzētās tiesības, atteikums piešķirt nodarbinātības atļauju pēc minētās pievienošanās varot pasliktināt viņa juridisko situāciju vai radīt nelabvēlīgāku attieksmi, nekā tā ir pret trešo valstu studentiem, kas ir tieši aizliegts ar Uzņemšanas protokola VI pielikuma 1. punkta 14. apakšpunktu. Iesniedzējtiesa turklāt norāda uz šī paša 14. apakšpunkta trešajā daļā minēto priekšrokas došanas principu.

26 Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstoši valsts tiesībām, proti, Likuma par ārvalstnieku nodarbinātību 4. panta 1. punktam, pirms nodarbinātības atļaujas izsniegšanas ir jāpārbauda, vai situācija darba tirgū un darba tirgus attīstība pieļauj nodarbinātību un tās izsniegšana nav pretrunā būtiskām sabiedrības vai ekonomikas interesēm. Turklāt saskaņā ar šī paša panta 6. punktu, ja tiek pārsniegts tiesiskajā regulējumā noteiktais maksimālais nodarbināto ārvalstnieku skaits, nodarbinātības atļauju drīkst izsniegt tikai tādā gadījumā, ja ir izpildīti konkrēti papildu nosacījumi. Šī tiesa precizē, ka situācijas darba tirgū un darba tirgus attīstības, kā arī būtisko sabiedrības vai ekonomisko interešu pārbaude ir jāveic sistemātiski, nevis tikai izņēmuma gadījumos, un tā jautā, vai šāds tiesiskais regulējums nav pretrunā Direktīvas 2004/114 noteikumiem.

27 Šādos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof* [Augstākā administratīvā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai, ņemot vērā [Uzņemšanas protokola] VI pielikuma [ar nosaukumu] "Protokola 20. pantā minētais saraksts: pārejas posma pasākumi – Bulgārija" 1. punkta [ar nosaukumu] "Personu pārvietošanās brīvība" 14. apakšpunkta pirmo vai trešo daļu, Direktīva 2004/114 [..] ir piemērojama Bulgārijas studentam Austrijā?

2) Gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai Savienības tiesībām, tostarp Direktīvas 2004/114 17. pantam, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā līdzīgi kā pamatlietā piemērojamā Likuma par ārvalstnieku nodarbinātību noteikumos ir paredzēts, ka pirms nodarbinātības atļaujas izsniegšanas darba devējam studenta nodarbināšanai, kurš federālajā teritorijā uzturas jau ilgāk par vienu gadu [..], katrā gadījumā paredz izvērtēt situāciju darba tirgū, un gadījumā, ja ir pārsniegts nodarbināto ārvalstnieku noteiktais maksimālais skaits, nodarbinātības atļaujas izsniegšanu turklāt pakļauj citiem nosacījumiem?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

28 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Uzņemšanas protokola VI pielikuma 1. punkta 14. apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Bulgārijas studentu piekļuves darba tirgum nosacījumi šī paša 1. punkta 2. apakšpunkta pirmajā daļā paredzētajā pārejas laikposmā nevar būt ierobežojošāki par tiem, kuri minēti Direktīvā 2004/114.

29 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Direktīvas 2004/114 piemērojamība personām, kā tā ir definēta tās 3. panta 1. punktā, aptver trešo valstu pilsoņus, kuri lūdz tikt uzņemti kādas dalībvalsts teritorijā studiju nolūkā, un trešo valstu pilsoņu jēdziens šīs pašas direktīvas 2. panta a) punktā ir definēts kā jebkura persona, kas nav Eiropas Savienības pilsonis Līguma 17. panta 1. punkta nozīmē.

30 Kā ir uzsvērusi iesniedzējtiesa, pēc Bulgārijas Republikas pievienošanās Savienībai 2007. gada 1. janvārī Bulgārijas pilsoņi vairs nebija trešo valstu pilsoņi, bet kļuva par Savienības pilsoņiem, un līdz ar to kopš šīs dienas un tādējādi lūguma saņemt pamatlietā apspriesto nodarbinātības atļauju iesniegšanas dienā, proti, 2008. gada 30. janvārī, Bulgārijas pilsoņi vairs neietilpa šīs direktīvas personālajā piemērošanas jomā.

31 Tomēr 2008. gada 30. janvārī Direktīva 2004/114 bija spēkā kopš 2005. gada 12. janvāra, un termiņš, kurā dalībvalstīm tā bija jātransponē, bija beidzies 2007. gada 12. janvārī. Tādējādi 2008. gada 30. janvārī studentu, kas ir trešo valstu pilsoņi, piekļuvi reglamentēja Direktīvas 2004/114 noteikumi.

32 Saskaņā ar Uzņemšanas protokola VI pielikuma 1. punkta 2. apakšpunkta pirmo daļu Bulgārijas pilsoņu piekļuvi dalībvalstu darba tirgiem pārejas laikā, kas, iespējams, ilgst piecus gadus pēc pievienošanās datuma, reglamentē valstu pasākumi vai pasākumi, kas izriet no divpusējiem nolīgumiem, kuri nosaka Bulgārijas pilsoņu piekļuvi to darba tirgiem.

33 Tomēr neatkarīgi no minētā 1. punkta 14. apakšpunkta pirmajā daļā paredzētās "atturēšanās no jebkādas darbības" klauzulas šī paša apakšpunkta otrajā daļā katrā ziņā ir ietverts princips, ka priekšroka dodama Savienības pilsoņiem, un saskaņā ar kuru dalībvalstīm, izņemot pārejas posmā noteiktos pasākumus, saistībā ar piekļuvi savam darba tirgum ir jādod priekšroka darba ņēmējiem, kas ir dalībvalstu pilsoņi, nevis darba ņēmējiem, kas ir trešo valstu pilsoņi. Atbilstoši šai normai Bulgārijas pilsoņiem ir ne tikai jāpiemēro tie paši piekļuves dalībvalstu darba tirgiem nosacījumi kā tie, kurus piemēro trešo valstu pilsoņiem, bet tiem salīdzinājumā ar pēdējiem ir jādod priekšroka.

34 Kā minēts šī sprieduma 31. punktā, 2008. gada 30. janvārī – dienā, kad tika iesniegts lūgums izsniegt pamatlietā apspriesto nodarbinātības atļauju, – trešo valstu pilsoņu piekļuvi dalībvalstu darba tirgiem reglamentēja Direktīvas 2004/114 noteikumi.

35 Līdz ar to no noteikuma par priekšrokas došanu izriet, ka Bulgārijas pilsoņiem minētajā datumā bija tiesības saņemt piekļuvi darba tirgum atbilstoši nosacījumiem, kuri nebija ierobežojošāki par tiem, kas minēti Direktīvā 2004/114 attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem. Tādējādi, ja piekļuve Austrijas darba

tirgum ir jāpiešķir studentam, kurš ir trešās valsts pilsonis, saskaņā ar Direktīvā 2004/114 paredzēto kārtību šāda piekļuve ir jāpiešķir Bulgārijas studentam atbilstoši nosacījumiem, kuri ir vismaz tikpat labvēlīgi, un turklāt pēdējam ir jābūt priekšrokai salīdzinājumā ar studentu, kas ir trešās valsts pilsonis.

36 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Uzņemšanas protokola VI pielikuma 1. punkta 14. apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Bulgārijas studentu piekļuves darba tirgum nosacījumi pamatlietā esošo faktu norises laikā nevar būt ierobežojošāki par tiem, kuri paredzēti Direktīvā 2004/114.

Par otro jautājumu

37 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, iesniedzējtiesai ir jāizskaidro jautājums, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā attiecībā uz Bulgārijas pilsoņiem ir ierobežojošāka attieksme nekā tā, kuru piemēro trešo valstu pilsoņiem saskaņā ar Direktīvu 2004/114.

38 Atbilstoši Direktīvas 2004/114 17. panta 1. punkta pirmajai daļai studentiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, ārpus studiju laika un saskaņā ar noteikumiem un nosacījumiem, kas piemērojami attiecīgajam darbības veidam uzņēmējā dalībvalstī, var būt tiesības tikt nodarbinātiem un veikt saimnieciskās darbības kā pašnodarbinātām personām. Tomēr ar šīs pašas daļas otro teikumu attiecīgās dalībvalstis, neņemot vērā pirmajā teikumā paredzēto noteikumu, var ņemt vērā stāvokli savā darba tirgū.

39 Jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/114 preambulas 6. un 7. apsvērumu tās mērķis ir veicināt studentu, kas ir trešo valstu pilsoņi, mobilitāti doties uz Savienību mācību nolūkos. Šīs mobilitātes mērķis ir veicināt, lai "Eiropu padarīt[u] par mācību un profesionālās apmācības pasaules augsta līmeņa centru".

40 Saskaņā ar Direktīvas 2004/114 17. panta 2. punktu katra dalībvalsts nosaka maksimāli pieļaujamo stundu skaitu nedēļā vai dienu vai mēnešu skaitu gadā šādas darbības veikšanai, ne mazāk par 10 stundām nedēļā vai līdzvērtīgu laiku, kas izteikts dienās vai mēnešos gadā. Kā izriet no šī paša panta 1. punkta pirmās daļas, runa ir par atļauju strādāt ārpus studiju laika.

41 Turklāt ar Direktīvas 2004/114 17. panta 3. punktu uzņemošā dalībvalsts var ierobežot saimniecisko darbību pieejamību pirmajā uzturēšanās gadā, kas saistīts ar studijām, un šajā ziņā nav jāsniedz nekāds pamatojums. Tādējādi līdz pirmā uzturēšanās gada beigām attiecīgie studenti var veikt saimniecisko darbību tikai atbilstoši valsts tiesiskajā regulējumā paredzētajiem nosacījumiem un tajā noteiktajās robežās, savukārt pēc pirmā uzturēšanās gada trešo valstu pilsoņu piekļuvi reglamentē minētās direktīvas noteikumi, precīzāk – tās 17. panta 1., 2. un 4. punkts.

42 Līdz ar to no Direktīvas 2004/114, it īpaši no tās 17. panta, vispārīgās sistēmas un no tās mērķa izriet, ka uzņemošā dalībvalsts pēc studenta, kas ir trešās valsts pilsonis, pirmā uzturēšanās gada var atsaukties uz šīs direktīvas 17. panta 1. punkta pirmās daļas otro teikumu –lai ņemtu vērā stāvokli darba tirgū – tikai tad, ja tā ir izmantojusi no šī paša panta 2. punkta izrietošās iespējas, lai noteiktu maksimāli pieļaujamo darba stundu skaitu ārpus studiju laika, un šī stāvokļa darba tirgū ņemšana vērā var notikt tikai izņēmuma gadījumos un ar nosacījumu, ka šajā nolūkā paredzamie pasākumi ir pamatoti un samērīgi ar sasniedzamo mērķi.

43 Tādējādi tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā, kurā paredzēts, ka ir jāveic sistemātiska darba tirgus pārbaude un ka nodarbinātības atļauju var izsniegt vienīgi tad, ja uz vakanto darba vietu, kurā paredzēts nodarbināt ārvalstnieku, par kuru ir iesniegts lūgums izsniegt nodarbinātības atļauju, nepretendē ne rezidents, ne darba tirgū aktīvs ārvalstnieks, kurš grib un var izpildīt attiecīgo darbu, nevar būt saderīgs ar Direktīvu 2004/114, it īpaši ar tās 17. pantu, ja šajā pārbaudē ir jāņem vērā stāvoklis darba tirgū, bet nav jāpierāda izņēmuma stāvokļa esamība, kas pamato šī stāvokļa ņemšanu vērā.

44 Attiecībā uz pamatlietā apspriesto valsts tiesiskā regulējuma noteikumu, saskaņā ar kuru, ja tiek pārsniegts federālajai zemei noteiktais maksimālais nodarbināto ārvalstnieku skaits, nodarbinātības atļaujas trešo valstu pilsoņiem izsniegšana papildus darba tirgus situācijas un attīstības sistemātiskai pārbaudei ir pakļauta citiem nosacījumiem, pietiek precizēt, ka ar Direktīvu 2004/114, ņemot vērā, ka tai pretrunā ir šāda sistemātiska pārbaude, *a fortiori* ir izslēgti valsts pasākumi, kuri paredz papildu nosacījumu noteikšanu.

45 Tādējādi uz otro jautājumu ir jāatbild, ka ar tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā Bulgārijas pilsoņiem tiek piemērota ierobežojošāka attieksme nekā trešo valstu pilsoņiem saskaņā ar Direktīvu 2004/114 piemērotā attieksme.

Par tiesāšanās izdevumiem

46 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) Protokola par nosacījumiem un noteikumiem Bulgārijas Republikas un Rumānijas uzņemšanai Eiropas Savienībā VI pielikuma 1. punkta 14. apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Bulgārijas studentu piekļuves darba tirgum nosacījumi pamatlietā esošo faktu norises laikā nevar būt ierobežojošāki par tiem, kuri paredzēti Padomes 2004. gada 13. decembra Direktīvā 2004/114 par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā;

2) ar tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā Bulgārijas pilsoņiem tiek piemērota ierobežojošāka attieksme nekā trešo valstu pilsoņiem saskaņā ar Direktīvu 2004/114 piemērotā attieksme.

[Paraksti]